

Grundbetragtning, at Loven frigjør Mennesket; men da jeg staar paa den Betragtning, at Loven hverken frigjør Mennesket eller Samfundet, men har en anden Opgave, saa venter jeg mig inget Bedring af Samfundets Tilstand ved den Slags Forantaltninger og hele den Lovgivnings Tankegang, som saa stærkt har indsnæget sig hos Folkethinget i de senere Aar. Man skal have Politibetjente og rigoristiske Bestemmelser paa enhver Finger om, hvad Borgerne i Samfundet maa gjøre og lade i det private Liv, med Hensyn til Fornødenheder osv. Jeg tror, at det er en hel forkert Opfattelse. Grib Sagen ved Roden, byg og indvendig fra, drag Dnsjorg for Opdragelsen og Uddannelsen af det indvendige Menneske, og lad alle Forbedringer i Samfundet freikomme ad den naturlige og rigtige Vej, derigennem, at Borgerne ere dannede til at sige: Jeg vil og jeg vil ikke og ikke ere opdragne dertil, at Staten siger: Du skal og Du skal ikke. Ved den sidste Fremgangsmaade faae De aldrig et dygtigt Samfund, De faae mer eller mindre trællesindede Borgere, der forstaa at lufte sig om de positive Lovbestemmelser og ogsaa om disse Paragrapher for Paragraph, thi de kunne ikke blot drikke i Smug, men de kunne drikke saa meget mere hjemme. Det kan gaa som i Kong Snios Dage, da Kongen gav Lovbud paa Lovbud mod Drifkeriet, men hvor vedkommende Mand forstod at gaa udenom dem og gjøre Kongen det klart, at paa den Maade odelagde han kun Landet. Hvad vil det sige, at de f. Ex. negte Udstjænkning fra Al 7 om Lørdag Aften, naar de ikke kunne forhjude Arbeidsmanden at tage sin helc eller halve Pot Brændevin hjem i Huset og nyde den sammen med sine Venner eller i et andet privat Hus? Hvad vil det sige, at man ikke maa stjænke alkoholiske Drikke uden Kommunalbestyrelsens Samtykke, og at Ministeren skal give Bevilling, det vil ikke sige Andet, end at de ville have, da Kommunalbestyrelserne i Virkeligheden for en stor Del ere høirestnede, at herefter ikke Andre end Provisorierne Venner i Bjerne blive Beværtningsdrivende. Hvorfor er De nu blevne saa opsatte paa, at Ministeren eller Ministeriet skal have Bevillingsretten tilbage, naar man for 30 Aar eller længere Tid tilbage — det er for denne Sags Ved-

komme de 16 Aar tilbage — erkjendte, at det var en stor Uret og ikke stemmende med Grundlovens Grundsaetninger, at det at bevilge Afgang til Erhverv skal ligge prægivet i en Ministers Haand; hvorfor skal man nu være saa tillidsfuld og laa paa dette Punkt overfor den høie Regjering? Jeg skal for mit Vedkommende forbigaa det, idet jeg tror, at de ærede Forslagsstillere affe desfra og jeg ikke vil lægge Noget ind i Forslaget, som de ikke selv have ment dermed; men det er ikke let at springe fra den nuværende Lovgivning, hvor Alle have lige Afgang til lovligt Erhverv, tilbage til Absolutismens Bevillingsprinciper. Det er ikke noget let Spring, og der skal andre Grunde dertil end de, der angives her, at de tro, at de kunne forbedre vort sociale Liv og den offentlige Moral derved, at de stemple Noget som ikke lovligt, og som Noget, der ikke kan se offentligt for vore Øine, som man dog ikke kan forhindre ster i Smtig, og det maaske i langt større Udstrækning. Jeg kan bedre forstaa Bestræbelser for ved udvortes Tvangsmidler og Lovbestemmelser at gjøre vort Folk moralsk, om man f. Ex. indførte en Paragraph i Straffeloven, som sagde: Det skal herved under Tugthusstraf være forbudt at drikke Spiritus, og det skal under Tugthusstraf være forbudt at fabrikere Sligt her i Landet, ligesom jeg ærlig talt vil tilstaa, at ligesom man i mine Barndomsdage jog omkring med Toldbetjente fra Sted til Sted for at forhjude Bønderne at brænde Brændevin — ikke i Kjøbstæderne og paa Herregaardene — og ansaa det for tilladeligt og samfundsrigtigt, saa vil jeg fuldt saa gjerne stemme for en Lov, der forbød Fabricationen af Spiritus, som for en Lov, der forbød Fabrication af Kunstsmør; thi jeg vil indrømme, at Spiritus ikke i den Grad er en Nødvendighed, i alt Fald ikke almindelig taget, om end det kan være blevet det for Somme, som en lille Smule vel fabrikeret Fedtelse til det tørre Brød. Jeg negter ikke flere af disse Bestemmelser min Anerkjendelse, og jeg kan forjaaviddt sige de høitærede Forslagsstillere Tak, fordi de anden Gang have bragt dette paa Dmtale. Jeg angriber ikke dem, jeg retter kun mine Bemærkninger mod den Tendentis, der gaar igjennem dette Thing, og som gaar ud fra den Tankegang, at vi ved en saadan Lov,